

גיליון מס' 411 פרשת ויגש
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה מוקדש לידידינו היקר
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

הר"ר אברהם נחמן וולפסון זצ"ל

פנינים על הפרשה

ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג)

בשבוע האחרון נסתלק ידיד בית ישראל היקר, הנגיד הר"ר אברהם נחמן וולפסון זצ"ל, שזכה להיות מתמכין דאורייתא ולתת הרבה צדקה בממונות ובגופו, למטרות של הרבצת תורה וחסד, ובפרט זכה להרבות בקירוב הרחוקים לה"ת, על ידי שהירבה בני תורה שקבעו עת ללמוד עם הרחוקים, ובזכות זה הרבה מאוד שבו לאביהם שבשמים.

ר' אברהם ז"ל היה מהקוראים הקבועים של הגליון 'דברי שי"ח', פעם כשפגשנו אותו בבית מרן שליט"א, הוא מיד החל לשבח את הדברים, כדרכו שהיה בעל עין טובה, וביקש להודות על כך מעומק הלב.

בין שלל עיסוקיו הרוחניים, אהב וחיבב מאוד ר' אברהם ז"ל את הלימוד והעיסוק בספר 'חפץ חיים' על הלכות לשון הרע ורכילות. הוא שלט בהם בעל פה ממש, ושלט היטב במקורות הדינים 'באר מים חיים' שכתב בעומק נורא מרן החפץ חיים זי"ע, מעת לעת כשהיה מגיע לבית מרן שליט"א היה מבקש לשאול מספר שאלות, כשבדרך כלל חלקם היו בהלכות לשון הרע ורכילות. הר"ר אברהם אף זכה להרבות את לומדי החפץ חיים, ומכוחו נתייסדו שיעורים רבים בדינים אלו.

ובמאמר זה נוסף עובדא נפלאה ששמענו מהמשב"ק הגאון רבי משה סמוטני שליט"א, שהיה לכך עד ראיה אישית: היה זה לפני כעשור שנים, ר' אברהם ז"ל ורעייתו שתחי' החליטו לקנות דבר ערך יקר ושימושי עבור הרבנית קניבסקי ע"ה, כהכרת הטוב על עזרה גדולה שטרחה עבורם קודם לכן. הם חשבו מאיזה מתנה היא יכולה ליהנות, והחליטו כי יקנו לו שעון זהב יקר ויפה, שממנו בודאי יהיה לה תועלת.

ואכן, באחד הימים הוא הביא עמו שעון זהב יוקרתי, ואמר לרבנית ע"ה שזה בעבורה. הרבנית התרגשה ושמחה מאוד, היא ענדה את השעון היקר על היד, ולא גמרה להודות לו, ואמרה כי אכן השעון מאוד יפה והיא נהנית ממנו מאוד.

אלא, שהר"ר אברהם וולפסון 'לא לקח בחשבון', כי הרבנית ע"ה נהנית לא פחות, ואולי אף יותר, כאשר המתנה היפה הזו תיענד על ידה של אשה אחרת... וכעבור עשרים דקות נכנסה אישה ממכרותיה של הרבנית, וראתה את השעון החדש והביעה ממנו התפעלות. על אתר, בלי לחשוב הרבה, נטלה אותו הרבנית ואמרה לאשה, הא לך שעון יפה וחדש לכבוד שבת....

הר"ר אברהם וולפסון ז"ל
באחד הפעמים בהם
הציע את ספקותיו לפני
רבינו מרן שליט"א

בסעודת השבת רגיל היה רבנו להביא את דברי המדרש (ב"ר פ' צ"ג, י') ואת הארתו הנוראה של הבית הלוי.

וזה לשון המדרש: אבא כהן ברדלא אמר, או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה, יוסף קטנן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה.

ותמוה, מה הייתה תוכחתו הנוראה של יוסף, עד שאחיו לא יכלו לעמוד מפניו.

זאת ועוד, מה כוונת המדרש שהקב"ה יוכיח כל אחד "לפי מה שהוא", הרי בוודאי לא יוכיח את האחד על עברות שהשני עושה.

על שתי הקושיות עונה הבית הלוי בתשובה: כשהאחים סרבו להביא את בנימין בטענה אולי יקרה לו אסון, והאבא יעקב ישמע מזה ומי יודע חלילה מה יקרה לו, ענה להם יוסף: לחייו של אביכם אתם חוששים? אני יוסף אשר מכתם אותי! ולמה אז לא חששתם לצער שיהיה לו?

זו גם כוונת המדרש 'לפי מה שהוא', מתוך התשובות שאדם משיב, מהן הקב"ה מוכיח לו, כי הלא במקרים אחרים לא חס על כבוד המקום.

לא פעם היה רבינו פונה לנכדים: לפעמים אחד מתעצל בשנת הבוקר ומאחר על ידי זה לתפילת שחרית בטענה שהוא ישן עוד שיהיה לו כח. אבל הקב"ה יוכיח לו שאם כדאי לו לקום מוקדם לשחרית כי יש מסיבה או טיול וכדומה הוא קם בזריזות, ומוכיחו "לפי מה שהוא".

ויזבח זבחים לאלוהי אביו יצחק (בראשית מ"ו, א')

יש דעה בפוסקים שאין חיוב לכבד את אבי אביו - סבו. והרמ"א (י"ד סי' ר"מ ס"ד) מביא מדברי רש"י כאן, ראיה שחייב.

וזה לשון רש"י: לאלוקי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם עכ"ל, ומשמע שיש חיוב לכבד זקנו, אלא שאביו קודם. וכך פוסק הרמ"א להלכה.

ורגיל רבינו לשאול את הנכדים הצעירים. לחידודי: הרי ידוע הגמרא בקידושין (ל"א, א') שאם אביו אומר לו השקני מים ואמו אומרת לו השקני מים, ישקה את אביו "שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך", ואם כן מדוע אינו חייב לכבד את זקנו לפני אביו, הרי אפשר לומר אותה סברא, אתה ואביך חייבים בכבוד זקן. ובדרך כלל רגיל רבינו לישב כך:

יסוד החיוב של כבוד הסב, הוא מפני כבוד אביו, שעל ידי שמכבד את הסב, מכבד בזה את אביו, ואם כן לא יתכן להקדים את הסב לאב, כי כל חיובו בא מכח האב. וזה הטעם שהאבא קודם.

(שבוענו מסובך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

עניני ביאת המשיח ותחיית המתים

תחיית המתים יקומו בריאים

ש. מבוואר במדרש (בר"ר כ, ה) הכל מתרפאים לעתיד לבוא, האם ברגע של תחיית המתים יקומו מושלמים או עם מום ואח"כ יתרפא.

ת. עומדין במומן ומתרפאין. (סנהדרין צ"א)

גדר הקס בתחיית המתים

ש. לפי הרמב"ן בספר המצוות שורש ג' שאהרון ובניו יצטרכו לעתיד לבוא משיחה חדשה, האם מי שקם בתחיית המתים בניו חייבם בכבודו, והוא חייב בכבוד אביו וכן בשאר דברים.

ת. כן (וכמובא בספרי).

שיקומו בתחיית המתים מה יהיה עם ממון האנשים

ש. כ' בקוב"ש (ח"ב סי' יא) שאם יצויר שיחיה מת יטול נכסיו ממי שזכה בהן, האם דין זה יהיה גם לעת"ל שיקומו בתחיית המתים, וא"כ אין לדבר סוף.

ת. נזכה ונראה בעזה"י.

בתחיית המתים למי תחזור האישה לבעל הראשון או השני

ש. אישה שהייתה נשואה לת"ח ונפטר והיא לא רוצה להינשא שנית מחמת שבתחיית המתים לא תהיה עם בעלה הראשון הת"ח האם טוב עושה.

ת. בוזהר איתא שתחזור לבעלה הראשון. (וא"כ אין לה מה לדאוג, ולא יפריע לה שום דבר בזה שנשאת לשני).

המצוות בטלין לעתיד לבוא

ש. מה הכוונה שכל המצוות בטלין לעתיד לבוא, א"כ מה יעשו בזמן ההוא.

ת. כמדומה שלא יבטל שום מצווה (עיין רמב"ם פ"ב ממגילה ה"ח)

יום הדין הגדול

ש. מתי יהיה הדין הגדול והנורא, האם אחר ביאת המשיח מייד או אחרי תחיית המתים, והאם כל אחד יבחן שם על מה שלמד.

ת. נזכה ונראה.

אכילת הלויטן לעתיד לבוא

ש. האם בסעודה הגדולה לעתיד לבוא יאכלו את הלויטן כפשוטו ממש, והרי זה דג טמא ואיך אפשר לאכלו, או שהכוונה שישגו שם השגות ברוחניות וכאלו יאכלו.

ת. דג טהור בוא. (חולין ס"ז ע"ב)

בזכות שבת נזכה לבית המקדש

ש. בזמירות של שבת בפיוט כל מקדש (המיוחס לראשונים כמבואר במחזור ויטרי), אנו אומרים, 'אוהבי ה', המחכים בבנין אריאל, ביום השבת שישו ושמוחו, כמקבלי מתן נחליאל'. המשמעות הוא שבזכות ששמים וששים ביום השבת יזכו לבנין בית המקדש, וצ"ב השייכות בזה.

ת. שבת קודש הקודשים.

(שמחת מרדכי, מאת ידידנו החשוב

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א)

לחכות למשיח בשבת

ש. האמונה בביאת המשיח, "בכל יום שיבוא", האם צריך לחכות למשיח שיבוא בכל יום, האם מבוואר בעירובין (דף מג ע"ב) שביום א' אין המשיח בא, כי אליהו לא יכול לבוא בשבת.

ת. בימים שיכול לבוא.

זמן עקבתא דמשיחא

ש. מאימתי התחיל זמן העקבתא דמשיחא, מימות החפץ חיים או אולי אפילו קודם מאז שפסקה מלכות דוד מיישראל?

ת. מהיום.

מחיית עמלק על ידי מי?

ש. מי הוא שימחה את זכר עמלק משיח בן יוסף או משיח בן דוד?

ת. נזכה ונראה.

תקופת ימות המשיח

ש. בגמ' סנהדרין צ"א ע"א כ' שיהיה תקופה של שני אלפים ימות המשיח, וכבר עבר רוב התקופה הזאת ועדיין אנו בגלות. הא כיצד?

ת. בעוונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו.

אלא בדור שכולו חייב או כולו זכאי

ש. בגמ' סנהדרין צח. אין בן דוד בא אלא כולו חייב או זכאי, אם יהיה כולו חייב באיזה זכות יגאלו. ועוד האם כולו חייב הכוונה כולו ממש או רובו ככולו?

ת. כולו הפך לבן טהור הוא. (לשון הגמ' בסנהדרין, דאמר ר' יצחק אין דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות. אמר רבא, מאי קרא כלו הפך לבן טהור הוא.)

המשיח יבוא עני ורוכב על חמור גם בזמננו

ש. הנה מבוואר שהמשיח יבוא "הנה מלכך עני ורוכב על חמור" שזה יהיה החמור שהשתמש בו משה ואברהם אבינו האם החמור הזה קיים בזמננו, והאם המשיח יבוא עליו אפילו שהיום לא משתמשים בזה.

ת. בוודאי שלא הזקין.

חזרת עשרת השבטים

ש. מתי יחזרו עשרת השבטים למ"ד שיחזרו.

ת. לכשיבוא המשיח.

בקשה על הקץ

ש. הנה בגמ' כתובות ק"א – "שלוש שבועות וכו' ושלא ירחקו את הקץ" ופרש"י "ל"א שלא ידחקו גרסינן לשון דוחק שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי", והדברים צ"ע – דהרי אנו מצווים להתפלל כל העת על הגאולה בשמו"ע ובברכת המזון ועוד. ואדרבה זה מראה שאנו מאמינים בעיקר זה שאחכה לו בכל יום שיבוא, וא"כ מה כוונת הגמ' לרש"י שאין להרבות ע"כ בתחנונים. (אחד מהאחרונים מאריך ג"כ בעניין זה בפרשתינו).

ת. לא יותר מדאי רק בעיתה אחישנה.

כיצד יקומו בתחיית המתים צעירים או זקנים

ש. כשיקומו בתחיית המתים האם זה מהמצב האחרון קודם שמתו, (כי הרי כל אדם היה לא כמה גלגולים), והאם יתכן שבן שנפטר זקן מאביו, בתחיית המתים האב יהיה חייב בהדרת פני זקן לבנו.

ת. ייתכן.

פנינים על הפרשה

ותחי רוח יעקב אביהם (מה, כז)

שרתה עליו שכניה שפרשה ממנו באבלו (רש"י). אמרו לפני רבינו הסבר ה"פני יהושע" (כתובות ח') שלפיכך חתנים מן המנין ואין אבלים מן המנין, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות (שבת ל ע"ב).

אמר: לפי פשוטו, הטעם הוא שבברכת אבלים הברכה היא לאבל, משום כך לא שייך שיימנה על העשרה. אבל ברכת חתנים היא כללית, אלא שממילא מתברכים גם החתן והכלה [וכן מוכח מהירושלמי (פ"ד דמגילה) שאבל מבית אחר שבא לנחם אבל זה מצטרף לעשרה (ויעויין בשיטה מקובצת כתובות שם)].

הטלפן צלצל בביתו של יהודי. הודיעוהו שאמו השוהה בבית אבות בלונדון שבקה חיים. בירך "ברוך דיין האמת", ומכיון שלא היה באפשרותו לבוא להלווייתה ביקש שיקברוה בחלקה שקנתה לעצמה. קרע קריעה וישב שבעה. כעבור יומיים צלצל הטלפון. על הקו היתה... אמו. המלים נעתקו מפיו, חשב לשאול: סליחה, אמא, מאיפה את מדברת. התברר שהיא חיה וקיימת, וחברתה לחדר היא שנפטרה.

הורה רבינו, שהבן יכול לברך ברכת "שהחינו" [שמברכים על בשורות טובות (ברכות נד ע"א, אורח חיים רכב, א)] על הבשורה הטובה, שאמו חיה!

(תורת חיים)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-1586 שלוחה-

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310